

I Mahatma Gandhis efterföljd

Seminarium i serien ”Vägar till Fred”
Arr.: Fredsam i Göteborg med stöd av ABF,
Mötesplats Göteborg, den 8 dec. -15

Föredrag av Radha Bhatt från Indien. Den 5 dec. fick hon ta emot Folkets Fredspris i enlighet med Nobels Testamente för M K Gandhi postumt (läs gärna också referat på www.folkrorelsen-pa-orust.se)

Föredraget var på engelska. Ola Friholt från Fredsrörelsen på Orust bistod med introduktion och översättning vid behov. Han presenterade Radha (främst genom att hänvisa till skriftligt material) och gav oss två grundtermer i Gandhis lära, nämligen *ahimsa* vilket översätts till ickevåld samt *satyagraha* vilket översätts till att hålla fast vid Sanningen.

Radha Bhatt är sedan flera år ordförande i Gandhi Peace Foundation och det var som sådan hon mottog priset.

Ola Friholt: Radha Bhatt föddes den 16 oktober 1933. Från 1951 arbetade hon på Lakshmi Ashram, en Gandhiskola för flickor i Himalaya, först som lärare sedan som sekreterare och kreatör av nya verksamheter såsom teori och praktik av Khadi, hemtextilarbete, ursprungligen startat av Gandhi som ett led i kampen för oberoende från kolonialmakten och en yttring av icke-samarbete inom den omfattande civila olydnadskampjen.

Under åren initierade Radha lokala kampanjer mot alkoholmissbruk, för skydd av skogen mot företagens skövling och förorenande täljstensgruvor (Chipko movement, dvs Trädkramarrörelsen), samt organisering av kvinnors och flickors frigörelse och självverksamhet.

Ett viktigt sätt att bedriva allt detta var företagandet av flera månader långa fotmarscher (padiátras) från by till by i Himalaya. Detta gjorde hon två gånger tillsammans med Vinoba Bhave, den berömde initiativtagaren till bygåverörelsen (grámdan) där jordägare övertalades att avstå litet jord till jordlösa.

Via en sådan padiátra skapades på 1970-talet verksamheter i 75 byar, bl. a. 40 kindergartensskolor, 30 kvinnoföreningar och uthålligt jordbruk i 12 byar. Dessutom rehabilitering av åkerbruk som förstörts vid gruvbrytning.

Radha har deltagit i internationella kvinnokonferenser bl a i Danmark, Kina och US. Hon undervisade 1990 i danska internationella folkhögskolan som resursperson för miljö och mänskliga rättigheter, föreläste i Kanada o.s.v.

2006 startade hon en rörelse för att rädda Himalayas floder bl. a. mot nya kraftverksdammar. Hon är styrelseledamot eller ordförande i åtta Gandhianknutna organisationer för kvinnor, miljö, hantverk etc. Hon har skrivit fyra böcker i dessa ämnen. Hon har vunnit 7 internationella utmärkelser och föreslagits till Nobels Fredspris.

RADHAS TAL

Radha talar denna gång utan manuskript i motsats till hur hon gjorde i seminariet på Orust.

Jag är glad att vara här bland er och veta att ni kommer så många år efter Gandhis bortgång för att finna ut mer om hur man kan hantera problemen i dagens värld. I Paris sitter världens länder nu i förhandlingar för att komma överens om hur man tillsammans ska tackla de stora miljöproblemen med klimatförändring, som gör livet så svårt och kommer att göra det ännu värre.

Gandhi sa "My life is my message". Jag har undervisat och handlat utifrån detta; att leva utifrån hans tänkande och lära. Vi måste lära från honom om vi vill ändra våra svåra omständigheter. Kunskap och teknologi finns men VILJAN har inte funnits där. Vi kan ändra vår livsföring så det är fungerar bättre för människan och för naturen. För att komma till Sverige måste jag åka flygplan. För det behövs det diesel. Vi tar så mycket olja från jorden idag. Jorden har blivit förgiftad av vår GIRIGHET. Sedan jag var i Sverige 1965 och även 1975 har så mycket ändrats. Idag är slöseriet mycket större. Vi tänker inte alltid på varifrån allt vi använder kommer. Det kommer ifrån naturen. Girigheten känner inga gränser.

En gång när Gandhi fick sina händer tvättade inför en måltid av Nehru och det gick åt onödigt mycket vatten, anmärkte Gandhi på det och Nehru svarade (artigt) att det fanns SÅ mycket vatten i floden att det skulle räcka till så mycket mer. Då svarade Gandhi tillrättavisande: "There is much more water in the world but it is not only for you and me". (Det finns så mycket mer vatten i världen men det är inte bara för dig och för mig.)

Ibland känner jag mig skyldig för att jag åker omkring när jag kunde stanna hemma. Jag använder alla dessa resurser som inte är bara för mig. Naturresurser är hänsynslöst exploaterade.

I Himalaya där jag bor vid flodernas källor hade regeringen beslutat om ett stort dammbygge i Ganges. Det var ett väldigt känsligt område och dammbygget skulle bli det näst största i landet. Då gick vi från by till by och även till regeringen i Delhi. Ingen lyssnade på oss. Jag gick också till en by där kvinnorna skördade lök, arbetade med dem och berättade för dem att deras hem och fält skulle komma att hamna under vatten. De lät sig inte störas. Sedan förflyttades de p.g.a. dammbygget och kom till en ofruktsam plats. Jag besökte dem där. De kände sig ensamma och saknade sina släktingar. Jag var så ledsen för deras skull och efter det hade jag svårt att tända det elektriska lyset p.g.a. att de inte hade något.

Människor är egentligen emot att använda vapen, tror jag. Gandhi var helt emot våld. Han sa att grundorsaken (the root cause) till krigen finns inom oss själva, i våra liv, hur vi lever. Det är så stor skillnad mellan fattiga och rika människor. De är så långt ifrån varandra i levnadsstandard. Detta är grundorsaken till krig och terrorism. Förstår vi det? Jag tror inte ledarna förstår det. Dödandet i Paris, så grymt, men vi fortsätter med dödande. Vårt system baseras på våld. Så svårt att leva efter Gandhis lära. Detta är en svår tid. Vi ser så många slags våld. Naturen slår tillbaka mot oss.

Gandhi protesterade. Satyagraha betyder att hålla fast vid sanningen. Håll fast vid sanningen med ickevåld. Först finner du sanningen och därefter handlar du efter det. Protesterna var med ickevåldsmetoder. De var mot britterna för att nå oberoende (Home Rule). Emot deras förtryck. Gandhi införde spinnrocken som symbol för ett nytt slags liv, en symbol för en decentraliserad ekonomi. Det var hans konstruktiva arbete.

Vidare förbättrade han det indiska samhället. Där finns så många religioner och språk. Hur skulle man få dem att leva fredligt tillsammans? Detta är fortfarande något som behövs. Våld är verkligen dåligt. Skilj mellan våldet och personen. Det finns motsatsförhållanden mellan hinduer och andra. Gandhi sa att man skulle motarbeta synden inte syndaren. Man ska undvika att hämnas (eller tänka i hämnd, för Gandhi handlade det också om tankar). Öga för öga är inte rätt. Jesus sa också så men vi har inte lyssnat. "Eye for an eye will make the whole world blind".

Spinnrocken var på den tiden en symbol som fungerade. Vad låg bakom? Att ge arbete till alla och mat på bordet. Det handlade om att motverka orättvisor och ojämlikhet för varje familj. Då skulle våldet minska. Att decentralisera var nödvändigt för att komma ifrån fattigdomen.

Gandhis tänkande är mer relevant idag än tidigare. Vi lever farligt. Hur kan jag ändra något i mitt liv? Att spara vatten och andra resurser det är att följa Gandhi. Vad du kan göra vet du bara själv. Vi måste nå de djupa orsakerna till problemen. Du kan. I Himalaya har jag mina erfarenheter från vandringarna och arbetet där för att medvetandegöra människorna och få regeringen att se människornas behov.

FRÅGESTUND

ChK Jag undrar över det europeiska sättet att se på tid. Jag har hört att man kan se på tid på tre sätt: 1. Traditionella folk, urfolken sätt, 2. Det asiatiska längre perspektivet och 3 det europeiska som betonar effektiviteten vilket leder till miljöförstöring. Vad har du för kommentar om det?

RB Du har redan sagt det. Jag tror "speed" (hastigheten, eller ska vi översätta det med "jaktet") startade i väster. Det förstör människor.

CK Hur tycker du vi ska göra för att ändra på det här? Är det möjligt?

RB Jag tror vanligt folk är mer medvetna än förut. De ser att systemet inte fungerar. Arbetslösheten ökar och resurserna räcker inte. Särskilt efter den ekonomiska tillbakagången är människorna mer medvetna. Terrorattackerna i Paris, man ser farorna, klimatförändringen, naturresurserna som överutnyttjas och inte räcker, ekonomins tillbakagång.....

Att ändra på vanor som ger bekvämt liv är inte lätt. T ex att ha en bil. T o m i Indien går vi mindre än tidigare. Det är stor skillnad. Människor förstår men de har inte mod att ändra sin livsstil.

Publ.: Gandhi fick frågan om vad han tänkte om den västliga civilisationen och hans svarade: "Det skulle vara en bra idé."

IH Jag såg ett shoppingcenter. Det ger arbetstillfällen. Det är som "a rat race". Ett dilemma.

RB Pengar ger inte tillfredsställelse. Människan vill bara ha mer och mer. Det är samma sak med materiella saker. Marknaden lever på det. Men det här ger inte verklig tillfredsställelse. Det är skillnad att bry sig om andra.

Publ. Indien har kärnvapen. Varför?

RB Jag tänker att de är galna. Det handlar om tävlan med Pakistan. Indien lever idag inte efter Gandhis lära.

PH (ombedd att tala om sitt levnadssätt). Jag bor i en gandhiansk gemenskap: civil olydnad som protest och samtidigt byggande av det samhälle vi vill ha.

RB Du har rätt. Det handlar om att protestera OCH att samtidigt arbeta konstruktivt för och i det goda samhället. Kampen och uppbyggnaden går tillsammans. När vi protesterade mot en stor damm arbetade vi också för folket som for illa av bygget.

Erni Nu när vi arbetar emot Nato måste vi också visa på det vi vill ha, de konstruktiva förslagen. Och fråga om språk (det har varit tal om tvättmaskiner om de kan ges upp eller ej): Tala hellre om utmaningar än att ”ge upp” saker.

RH Att ta i ifrån människor saker är inte rätt. Lyssna på ditt hjärta: när är du lycklig?

Publ. Jag vill säga något om tvättmaskiner. Vi bygger hus idag där alla måste ha så hög standard, inte bara tvättmaskin i varje lägenhet utan också torktumlare. Och vi tvättar för mycket så att kläderna blir för tidigt slitna. Det har forskning visat. Och så reklamen: ”betala för två och få tre”. Man tänker inte på vad det verkligen kostar. Hur ändrar vi den här konsumismen? Vi förväntas köpa. Höj priserna!

Ola På tal om tvättmaskiner. Använd den tid du sparar till konstruktivt arbete.

A-L B Ett års militärutgifter i världen motsvaras av 700 års arbete inom FNs alla program! Klyftan mellan fattiga och rika ökar. Nu har nya milleniemål antagits.

RB Folk förstår och även ledare men viljan till förändring saknas. Vi i Indien använder mer pengar på militären än på hälsovård. Rädsla för Pakistan finns. Partierna är så lika. Gandhis direkta demokrati behövs. Representanterna tänker mer på sitt parti än på folket.

PH Nu vänder sig NGOs (CSOs) från folk mot regeringarna.

IH Vi måste ha en kombination med representativ och direkt demokrati.

RB Direkt demokrati för att styra vissa områden, sådant som ligger nära människorna så att de inte blir så beroende av den centrala regeringen. I Indien finns det 6-7 stora korporationer. De struntar i folk. Bördig jord och vatten från floder förstörs. Centralmakten ser inte till folks intressen. Människor skulle få mer makt att ta vara på sina angelägenheter.

Publ. Vad anser du om vetenskap och teknologi?

RB Det beror på hur vi använder det. Avsikten med det vi gör. Man kan forska på fred och ickevåld. Det är alldeles för mycket resurser som läggs på våldsamma medel.

Ola Drönare, och så går länder samman mot terroristerna med våld.

CK Har du några tankar på rädsla? Vi är rädda för så mycket. Vad skulle Gandhi ha sagt?

RB jag tänker att om någon har ögonen öppna för sanningen är hen mindre rädd. Gandhi var öppen för sanningen och han var orädd. Gandhi berättade för regeringen åtskilliga gånger vad han skulle göra, före och under Saltmarschen. Regeringen reagerade inte. Sedan växte det till en stor och stark rörelse i Indien. Gandhi sa "Det är nog för alla i världen men inte för girigheten". Girigheten gör oss rädda.

PH Om man läser breven till regeringen protesterade han inte, han informerade. Han levde livet utan kolonialism. Det var inte han som protesterade. Det var britterna som protesterade. Gandhi ledde vägen till ett nytt liv.

Vid pennan Karin Utas Carlsson för Fredsam